

Koloniale wandeling Zwolle

Handelaren, bestuurders en slavenhouders

Lengte van de wandeling: 16 kilometer

Start- en eindpunt: station Zwolle

Parkeren: bij het station

Horeca: in de stad en bij restaurant de Agnietenberg

De stad Zwolle staat niet bekend om haar koloniale verleden. Toch waren er in de eerste helft van de 19de eeuw vooraanstaande Zwollenaren die of handel dreven met Nederlands-Indië en Suriname of bestuursambtenaar waren op Java en Celebes. Niet alleen in Azië en de Cariben, maar ook in Elmina aan de Goudkust, het tegenwoordige Ghana, waren Zwollenaren betrokken bij de handel, waaronder de slavenhandel, en hielden ze zelf slaven. Sommigen namen hun trouwe 'bedienden' (lees slaafgemaakten) mee naar Nederland waar ze hun 'diensten' aan hun meesters voortzetten. In Zwolle hebben zeker twee slaafgemaakten gewoond en gewerkt.

De route

1. Aangekomen op station Zwolle neem je de uitgang aan de stadzijde. Je loopt de Stationstraat in, richting centrum van de stad. Aan het eind van deze straat staat rechts op de hoek met de Burgemeester van Royensingel een kantoorgebouw voorzien van een balkon op zuilen waar boven een gevelsteen met de tekst: Bank Doyer & Kalff prijkt. De bank werd opgericht in 1825 en bestaat nog steeds als een speciale bank in edelmetalen. In 1846 richtten **Doyer & Kalff** een rederij op. De schepen werden vooral ingezet bij de koloniale zeilvaart.
2. Steek via het zebrapad de weg over naar de gracht. Sla links af en loop tot de eerste brug en steek die over. Je loopt de Luttekestraat in. Houd rechts aan en loop via de Korte Luttekestraat naar het Grote Kerkplein. Steek het grote Kerkplein over en loop naar de achteringang van de Grote Kerk. Op 2 april 1877 gaven de **Jubilee Singers** (Amerikaansche Negerzangers) een zanguitvoering in deze kerk.
3. Loop de kerk weer uit via de hoofdingang. Sla linksaf, steek de Luttekestraat schuin over en loop naar de Ossenmarktsteeg, die uitkomt op de Ossenmarkt. Loop rechtsonder langs de Peperbus de Muntsteeg in die uitkomt op de Korte Kamperstraat. Sla hier rechtsaf. Op nummer 10 staat het imposante voormalige woonhuis van **Jacob Pieter van Braam (1737-1803)**. Hij is kapitein geweest op schepen van de VOC van 1764 tot 1776 en had een eigen handel in slaven.
4. Loop de Korte Kamperstraat verder uit tot je op de Melkmarkt/Rodetorenplein komt. Sla linksaf en loop langs het Hanzehotel en het terras. Aan je linkerhand zie je de Hofvliet villa liggen. Daar was in de 19de eeuw de scheepstimmerwerf van **Van Goor**. Daar lieten de Zwolse bankiers Doyer & Kalff hun schepen bouwen. De schepen voeren naar Indië en Suriname. De suiker, thee, koffie en specerijen werden in Amsterdam verhandeld.
5. Loop verder voorbij de fietsenstalling naar het **Hopmanshuis**. Hier werden in de 17de en 18de eeuw koloniale waren opgeslagen die aangevoerd werden via Amsterdam over de Zuiderzee en het Zwarte Water. Zwolle was in die tijd een belangrijk overslagcentrum tussen Amsterdam en het Duitse achterland. Aan de achterkant van het Hopmanshuis

staat nog te lezen ' Van IJssendijks verpakte koffie". Een bekende koffiebranderij in het begin van de vorige eeuw die nog naar de vroegere functie van het gebouw verwijst.

6. We zijn nu op de Buitenkant en lopen verder langs de stadsmuur. De eerst volgende brug links oversteken en meteen rechtsaf afslaan: de Thorbeckegracht oplopen. Bijna aan het eind van deze gracht woonde vanaf de 18de eeuw op nummer 11 de familie **Thorbecke**. Zij handelden in tabak en snuif. De Thorbeckegracht komt uit op de Diezerpoorterplas.
7. Sla linksaf, bij de verkeerslichten oversteken en rechtsaf slaan en met een bocht naar links de Thomas à Kempisstraat inlopen die uitkomt op de Meppelerstraatweg. Rechtdoor blijven lopen tot aan de Ceintuurbaan.
8. Loop onder de tunnel door naar de oude Meppelerweg. Loop door tot aan de verkeerslichten. Sla hier linksaf, steek de weg over en loop de Haersterveerweg in. Bij keuze wandelpunt J70 rechtsaf. Je loopt het parkeerterrein van een sportvereniging op. Houd links aan, loop langs een stenen picknicktafel naar het bos bij het pad met een blauwe pijl. Volg het zandpad dat over een heuveltje loopt. Aan het eind van de heuvel linksaf (negeer de blauwe pijl) en loop door tot je in een weiland komt met een vijver.
9. Steek het weiland rechtsaanhoudend schuin over tot je rechts een pad ziet. Volg dit pad tot een Y-splitsing. Rechts aanhouden en dit pad volgen tot je weer uitkomt op de Haersterveerweg. Hier rechtsaf slaan. Loop deze weg helemaal uit tot aan de Vecht. Restaurant De Agnietenberg links laten liggen. Loop door tot je bij een pontje komt om de Vecht over te steken. Het pontje is van 1 mei tot 1 oktober in de vaart en wordt door vrijwilligers bediend en kost 60 eurocent in contanten Het is een van de laatste handgetrokken pontjes in Nederland.
10. Eenmaal aan de overkant zie je rechts het landgoed Huize Arnichem (Doornweg 17) liggen. Een prachtig vrijstaand landhuis aan de oevers van de Vecht. Ruim 125 jaar in het bezit geweest van het Zwolse patriciërs geslacht Tobias. De eerste helft van de 19de eeuw woonde **Joan Hendrik Tobias (1783-1857)** er als hij weer eens uit Indië in het vaderland was. Het pand wordt nu bewoond door barones van Dedem.
11. Loop aan de overkant van de Vecht het klinkerpad op, de Doornweg. Na 10 meter rechts af tussen huizen doorlopen en vervolgens linksaf het pad met wit/rode markering volgen. Volg dit pad dat met een bocht naar links naar de provinciale weg voert. Tien meter voor de provinciale weg, aan de rand van de tuin van de buitenplaats, ligt rechts het graf van **Lepejou** geboren op het eiland Celebes in het voormalige Nederlands-Indië. Hij werd door Joan Hendrik Tobias als 'bediende' meegenomen naar Nederland.
12. Loop terug naar het veer via het pad in de Hof van Haerst, parallel aan de weg. Het pad komt uit op de weg naar het veer. Neem het pontje terug naar de Haersterveerweg. Loop tot het restaurant De Agnietenberg. Sla de eerste weg links in, de Bergkloosterweg.
13. Loop rechtdoor door het hek de begraafplaats Bergklooster op. Sla het derde pad rechts in na het bordje: Voepad Kranenburg. Aan het eind van dit pad door een hek en rechts aanhouden. Dit pad uitlopen tot je rechts door de bomen een grasveld met vijver ziet. Loop door tot een kruising en neem het pad naar rechts. Dit pad komt uit op de ingang van begraafplaats Kranenburg. Verlaat de ingang rechts door het hek en loop deze laan uit langs het uitvaartcentrum links tot aan de grote weg.
14. De weg oversteken over het zebrapad. Aan de overkant rechtsaf langs de weg lopen tot net voor de verkeerslichten. Het pad links inlopen en met een bocht naar rechts het gemeentebos Zwolle inlopen. Aan het eind van deze weg ligt rechts het herinneringsbos. Hierna rechtsaf, de rotonde recht oversteken en bij de volgende oversteekplaats de weg oversteken en rechtsaf door de tunnel onder de Ceintuurbaan naar de overkant lopen.

Aan de overkant naar de Molen lopen en net ervoor links af slaan en vervolgens weer rechts de Brederostraat inlopen.

15. Sla de tweede straat rechts in, de Tesselschadestraat, en loop door tot de Vondelkade. Hier linksaf slaan. Loop door tot de Wipstrikkerallee. De weg oversteken via het zebepad. Aan de overkant rechtsaf en even verder linksaf de Rhijnvis Feithlaan inlopen tot aan de Bagijnesingel. Hier linksaf slaan, de brug oversteken, langs Groot Weezenland lopen en vervolgens rechts over het kerkbrugje. Links afslaan de Wihelminasingel inlopen. Tweede straat rechts, de Wolweverstraat inslaan. Sla de eerstvolgende straat links in de Walstraat. Deze komt uit op de Sassenstraat.
16. Sla hier rechtsaf en even verder weer rechtsaf en loop de Schoutenstraat in. Op nummer 4 bevindt zich de Waalse Kerk waar **Arnoldus Gelderman (1677-1757)** in 1702 diaken werd. In 1723 werd hij gekozen als lid van het college van burgemeesteren in Zwolle. In 1756 werd hij benoemd tot Zwols gedeputeerde bij de VOC-Kamer Delft. In de kerk hangt een rouwbord van hem.
17. Sla de tweede straat links in, de Wolweverstraat. Op nummer 9 bevindt zich het Doopsgezinde Kerkgebouw. Het is een schuilkerk geweest en dat is nog steeds te zien. De doopsgezinde predikant Assuerus Doyer (1758-1838) is hier vanaf 1795 tot aan zijn dood predikant geweest. Hij was de grootvader van **Huibert Doyer (1829-1859)** die handelsagent in Elmina aan de Goudkust was. Huibert was getrouwd met een Afrikaanse vrouw. Zij overleed veertien dagen na de geboorte van hun dochtertje Betsy Petronella. Als ze vier jaar is brengt haar vader haar naar een broer in Amsterdam. Zij verhuist later naar Zwolle en trouwt in deze kerk.
18. **Thomas Doyer (1823-1861)** was eveneens een kleinzoon van Assuerus Doyer. Hij was doopsgezind zending en zou uitgezonden worden naar Elmina. Hij zorgde een tijdje voor de Afrikaanse verzorger van het dochtertje van zijn neef Huibert. De jongen was achter gelaten in Nederland. Thomas leerde hem lezen en schrijven en op zijn beurt leerde hij de jongen hem de inheemse Afrikaanse taal.
19. Op de hoek Wolweverstraat /Oude Vismarkt staat links een gebouw waar op de gevel Doyer & Van Deventer likeurstokerij staat met het jaartal van oprichting 1814, en het jaartal 1866 van de nieuwbouw van de fabriek erop. De likeurstokerij had het monopolie op de invoer van likeuren in Nederlands-Indië.
20. Loop via de Oude Vismarkt richting Grote Markt. Sla voor de kerk linksaf en meteen weer linksaf en loop de Sassenstraat in. Op nummer 5 woonde **Seyger van Rechteren (1600-1646)**, een bastaard kleinzoon van de familie van Rechteren. Hij was ziekentrooster in dienst van de VOC op het eiland Banda.
21. Loop weer terug naar de kerk en sla linksaf. Recht voor je tref je het **Zwolse Balletjeshuis** aan, het oudste winkeltje in Zwolle dat in de 19de eeuw koloniale waren zoals thee, koffie, suiker en tabak verkocht.
22. Loop even voorbij het balletjeshuis en sla linksaf de Papendwarsstraat in die overgaat in de Papestraat. Aan het eind rechtsaf slaan, Blijmarkt en vervolgens linksaf, de brug over en direct linksaf langs de gracht tot de eerste straat rechts Stationsweg die naar het station voert. Einde van deze koloniale wandeling.

